

Transkription Avsnitt 21 av Elevhälsopodden: Barnrätt med Nilla Wikberg

Avskrift

Intromusik och inledning (Ljud från skolgård och gitarmusik)

Del 1 av intervjun

00:00:03 Nilla Wikberg

Intersektionalitet är någonting som jag tycker är otroligt viktigt, men alltså att ta in. Man är inte bara kvinna, man är inte bara från Sverige och så vidare utan, eller ett barn. Man är också en del av det ena och det andra. Och alltihopa som vi är, eller som vi definierar oss som själva, påverkar ju oss i olika maktstrukturer. Och bara det att vara ett barn i en vuxen värld gör ju någonting med både hur vuxna förhåller sig också hur barn förhåller sig till utrymmet att bestämma till exempel.

00:00:55 Stefan Boström

Du lyssnar på elevhälsopodden som sprider elevhälsa till alla i klassrummet, i lärarrummet, på skolgården och i korridoren.

00:01:19 Stefan Boström

Hej och välkomna tillbaka till elevhälsopodden. Det här som du lyssnar på det är en podd som görs av oss som jobbar på Uppsala kommuns avdelning Barn- och elevhälsa.

Jag som pratar heter som vanligt Stefan Boström och är psykolog. Vi håller ju på med ett tema om barnrätt och i det första avsnittet pratade jag med Lisa Sköld som är verksamhetschef på något som heter barnombudet i Uppsala län. Hon är ju expert på det här med barnrätt och gav oss en fin invallning i vad ämnet handlar om. Vad är det för ord vi använder när vi pratar om barnrätt och hon introducerade också, eller nyintroducerade oss till barnkonventionen.

Vi är ju många som känner till den lite grann, men kanske inte riktigt vet vad vi ska göra mer än så. Och det är det vi ska prata om i det här avsnittet faktiskt. Hur vi kan förhålla oss till barnrätt och så i vår skolvardag. Och jag hoppas verkligen att det här avsnittet kommer ge oss som jobbar i skolan. Jamen, tankespjärn men också praktiskt hur vi kan jobba med barnrätt mer i skolan. Till min hjälp för att göra det här, så har jag bjudit in Nilla Wikberg, välkommen!.

00:02:54 Nilla Wikberg

Tack!

00:02:57 Stefan Boström

Vad kul att sitta tillsammans med dig och prata om det här en stund.

00:03:00 Nilla Wikberg

Mm, det ska bli spännande.

00:03:04 Stefan Boström

Vi är ju kollegor. Du jobbar också i samma avdelning, Barn och elevhälsa som jag. Men kan inte du berätta för lyssnarna, vem du är och vad du gör på jobbet?

00:03:15 Nilla Wikberg

Ja, vem är jag? I mitt yrke så är jag specialpedagog, förskollärare i botten och jobbar med att stödja, handleda och utbilda förskolepersonal och rektorer i olika frågor som handlar just om att vidareutveckla förskolan så att den ska bli tillgänglig för alla barn.

00:03:47 Stefan Boström

Precis ni är ju ett gäng mycket många specialpedagoger som jobbar centralt, men ni jobbar mot specifika förskolor.

00:03:55 Nilla Wikberg

Ja, det gör vi.

00:03:58 Stefan Boström

Mm, när vi liksom förpratade lite grann inför intervjun. Då nämnde du att du, något som jag tyckte var lite coolt. Du sa att du var barnrättsstrateg?

00:04:09 Nilla Wikberg

Ja, va och det vet jag inte om jag är, men jag har gått en barnrättsstrategutbildning och vad är det? Ja, det handlar ju om att vi måste se till att barnkonventionen faktiskt börjar leva. Och vi kan inte längre bara liksom prata om att ja, men det finns i våra lagar och det finns i skollagen och i läroplanerna utan vi måste ju också börja prata om. Ja, men hur? Hur blir det faktiskt? Hur använder vi oss av dom verktyg som ändå finns kopplat till barnkonventionen?

00:04:59 Stefan Boström

Just det. Men så du är lite så här ödmjukt, kopplar det till att du har gått en utbildning som för att, i Barn – rätt-strategi, nej?

00:05:08 Nilla Wikberg

Barnrättsstrateg! Ja, ja, och vad jag tänker att det handlar om. Det handlar väl om att? Nej, men jag tar själv på mig att stå i bräsch för det här. Jag tänker lyfta i alla möjliga sammanhang att -Det här är viktigt, det här måste vi påminna oss om hela tiden. Både de som arbetar närmast barnen, men även våra högsta chefer. Vi måste tillsammans göra det här.

00:05:40 Stefan Boström

Ja, jag menar att där kopplade jag nog ihop min upplevelse av dig på jobbet. Vi har ju inte jobbat så länge tillsammans, men på den korta tiden så märks det ju att du berättar om det här och tar det utrymmet och liksom lyfter fram viktiga frågor om barnrätt.

00:05:55 Nilla Wikberg

Ja, det gör jag och det kommer jag fortsätta med och det har jag nog gjort innan jag ens visste vad barnkonventionen var. För det är någonting som, ett driv i mig helt enkelt.

00:06:09 Stefan Boström

Ja, men vad kommer det ifrån det? Det är jättefint.

00:06:14 Nilla Wikberg

Ja, vad kommer det från? Det kommer ifrån allt möjligt, men. Främst så kommer det nog ifrån min barndom. När jag var 8 år så minns jag att jag tänkte att inget barn ska behöva ha det, så som jag har det. Jag ska se till att inga barn ska behöva ha det så. Och sen var det min överlevnadsstrategi som barn att tänka det att när jag blir vuxen ska jag se till att inga barn har det så här. Det finns fortfarande kvar i mig och det är min ledstjärna.

00:07:03 Stefan Boström

Vad fint och viktigt att det som var din strategi för att klara av, liksom livet blev det som du också gör på jobbet.

Skulle du vilja berätta någonting om vad du, vad det var som gjorde att du var tvungen att tänka de här tankarna eller känns det?

00:07:26 Nilla Wikberg

Ja, alltså jag tänker att det kan väl göra. Jag tycker att det är också viktigt och jag tänker att jag behöver inte gå in på liksom privata saker, men ändå. I min barndom så, jag levde med våld i familjen men också i ett normutanförskap. Som påverkade både min vardag och skolmiljön.

Väldigt mycket, så jag har hela tiden fått förhålla mig till det här att vara utanför normen och det har jag som vuxen liksom tyckt varit lite spännande också att försöka förstå. Varför finns de här normerna och hur kan vi förhålla oss till dem och hur kan vi förändra dem och hur kan vi öppna upp så att vi kan få mera förståelse för varandra?

Och det är väl det som är min liksom största drivkraft idag. Den där nyfikenheten på hur? Hur kan vi göra det bättre så att fler människor, helst alla människor, kan känna att de verkligen är en del av, känna sig delaktiga, inkluderade och lika mycket värda. Det vet vi att så är det inte.

00:08:58 Stefan Boström

Nä, verkligen inte.

00:09:01 Nilla Wikberg

Så länge det inte är så då, måste jag göra någonting och då måste jag göra det på jobbet och på fritiden. Så man kan väl säga att det här är ett liksom ett sätt för mig att leva också.

00:09:16 Stefan Boström

Jag fick en tanke nu när du sa det här, att det blir som ett intresse och en strategi att visa intresse för det. Och då tänker jag så här, det är ju något som vi vuxna, alltså vi. Vi har ju liksom den möjligheten att. Alltså du liksom reflekterar kring att ja, men det här är mitt intresse, så du har möjligheten att kliva ur det, den positionen? Nu blev det direkt väldigt liksom. Jag vet inte djupt eller på något sätt, men jag bara repeterar att du har ju möjligt att kliva ur den positionen men när jag tänkte på, jag känner ju inte Nilla som barn, men du hade nog inte samma möjlighet att kliva ur det för att visa intresse för ditt liv utan du var ju i det bara.

00:10:04 Nilla Wikberg

Ja, så var det.

Samtidigt så var jag jåkla bra på att visa motstånd när jag var barn. Och det tänker jag också var en överlevnadsstrategi. Och jag tänker att visa motstånd är ju någonting som är oerhört viktigt för att känna att man har någon slags egen makt. Att jag, jag som ett litet barn klarar av den här situationen. Jag gör någonting själv för att kunna förändra den här situationen. Sen såklart, så var jag ju inte själv. Varför jag valde just förskolan handlar ju om att jag hade en barnskötare som var min viktiga vuxna, som var min förebild.

Som gjorde att. Ja, här kan finnas en plattform för barn att få känna att de duger som de är, att få bli sedda, få bli lyssnade till. Därför det kände jag med henne och då fick jag en, någon slags förebild i det.

00:11:24 Stefan Boström

Just det. Jag menar vilken bra påminnelse för oss som jobbar i skolan, att alla barn faktiskt kanske inte har någon trygg vuxen hemma eller på fritiden. Och vilken otrolig möjlighet vi har att vara den vuxna. Ja, med egentligen ganska små medel skulle jag vilja hävda.

00:11:44 Nilla Wikberg

Ja, ja, verkligen, verkligen små medel, men så viktiga. Här kommer vi in på barnkonventionen. För vad handlar det om? Ja, men att känna sig lyssnad till på riktigt. Här är någon som verkligen vill förstå mig. Vill se mig, vill ta tillvara på mina tankar. Det behöver absolut inte handla om det som är jobbigt, tvärtom. Men mina tankar är viktiga som barn. Det är så är det ju för vilken människa som helst. Man behöver ju känna att man det man tänker har betydelse i sammanhanget och för någon annan människa. Och där tänker jag att förskolan och skolan har en viktig roll. Superviktig roll i att möta barnen eleverna. I att bli sedda och lyssnade på.

00:12:51 Stefan Boström

Det är faktiskt en del av utbildningen tänker jag alltså. Det är ju inte bara att vi ska lära barn att läsa och räkna, utan också att bli goda samhällsmedborgare. Och då tänker jag att det är en liksom grundpelare i samhället att hjälpa barn att just känna att de blir lyssnade på för att sen kunna växa upp och bli vuxna som lyssnar på andra och som lyssnar på nya barn.

00:13:19 Nilla Wikberg

Absolut, det är vårt viktigaste demokratiuppdrag. Verkligen. Och där kan man ju tänka kring både skolan och förskolan, vad handlar det här lyssnandet om? Vilka metoder använder vi för att stödja den utvecklingen hos barn? Och ibland så kan man ju möta det här att ja, men barn ska lära sig att vänta på sin tur till exempel. Då tänker jag att man tappar en dimension.

00:13:56 Stefan Boström

Jaha, berätta.

00:13:58 Nilla Wikberg

För så fort vi behöver, liksom prata om och synliggöra för barn. Nu tänker jag främst kanske på förskolan, men att det är viktigt att vänta på sin tur. Då börjar vi också synliggöra att det finns ett jag först och sen du. Som kan göra att barn hela tiden väntar på -Ja, men är det min tur då? Istället för att lära sig att det är viktigt att och till och med intressant att lyssna på sin kompis.

00:14:39 Stefan Boström

Just det som man ska inte bara vänta, utan det är också ett aktivt lyssnande som kan vara spännande men intressant.

00:14:45 Nilla Wikberg

Ja och om vi synliggör det för barnen, att det är det som är det härliga och viktiga, då kan du väcka ett intresse hos barnet att verkligen lyssna på sin kompis också.

00:14:58 Stefan Boström

Just det.

00:15:00 Nilla Wikberg

Men får barnet väntar på sin tur så blir det detta här väntandet. -Ja, men när är det min tur då? Snart är det jag.

00:15:07 Stefan Boström

Då håller man ju emot liksom, någonting jättesvårt tänker jag att göra ingenting eller att bara ja att just bara vänta liksom.

00:15:16 Nilla Wikberg

Ja och har man lite svårt med att vänta så blir det ju att man som barn använder sig av de strategierna. Man har då att upprepa det där är det min tur. När är det min tur? Eller kanske hitta på någonting annat medans man väntar för väntandet blir grejen istället.

00:15:32 Stefan Boström

Just det. Något att göra liksom, pilla på kompiserna, eller? Ja vad som helst. Just det. Ja, vad intressant.

Men vad bra att du kastar oss in i barnkonventionen? På ett så praktiskt sätt direkt genom lyssnandet. Men jag vet ju att du är ute i många verksamheter. Vad märker du att personal ofta kämpar med eller har svårt för när det gäller till exempel delaktighet och sånt? Vad ser du?

00:16:15 Nilla Wikberg

Ja ja. Jag ser många saker, men. Jag tänker att det är svårt och det måste också vara svårt. Vi ska inte vara rädda för att det är svårt. För att om vi tänker att det är enkelt, då är det lätt att vi missar. Att känna sig delaktig, det är ju det som är att vara delaktig på riktigt. Vi kan ju inte liksom tänka att barn är delaktiga bara för att de finns där och bara för att de uttrycker sig utan det handlar ju om en egen känsla hos barnet. Så då kan det inte vara enkelt, för vi kan inte vara inne i varenda barns känslor och varenda barns huvud, utan vi måste hela tiden reflektera över det här. Tänka kring och använda modeller för att förstå hur kan delaktighet kännas och hur kan den komma till?

Jag tänker att många pedagoger verkligen försöker verkligen, verkligen jobbar med och lyckas många gånger med att göra barn delaktiga. Och då kan det handla om ofta om sådana här mer praktiska saker som handlar om att välja, att tycka till om någonting har varit roligt. Eller få göra någonting på en turordning, att hämta maten på förskolan då eller en uppgift där det finns en turordning kring.

Och ja, men det kan det kan ju vara bra intentioner och jag tänker att det kan också vara liksom en bra känsla för en del barn att känna att -Ja men nu är det min tur, jag får.

Samtidigt som jag tänker att man ibland krånglar in sig. Det finns till exempel olika metoder eller så som man kan kanske tror och tänker att det här ger barnen möjligheter till delaktighet och vara med och bestämma och över sin vardag, till exempel om man använder sig av något som kallas för valtavlor.

Det kan man använda på många olika sätt beroende på hur man använder de här, om vi kallar dem för måltavlorna. Så kan barn känna delaktighet och inflytande över sin vardag. Men det kan också bli så att barn känner sig styrda istället för att de får känna delaktighet och inflytande.

00:19:29 Stefan Boström

Kan du ge exempel på det ena och det andra? Det här är jättespännande.

00:19:31 Nilla Wikberg

Jag ska försöka göra det. De här valtavlor används ibland för att barn ska få möjlighet att bestämma var de ska vara någonstans. Vilket rum, vilka leksaker de ska leka med och vilka kompisar de ska vara med. Och då kan det se ut så här att det finns en tavla med en bild på ett rum eller material och så får kanske fem eller sex olika grejer och så får barnen sätta sitt kort där de vill vara.

00:20:08 Stefan Boström

Just det. Det känner jag igen.

00:20:14 Nilla Wikberg

Och intentionerna tänker jag är att här ger vi barnen möjlighet att välja. Att vara delaktiga.

00:20:21 Stefan Boström

Att vara delaktiga och välja om vi ska få vara med liksom.

00:20:23 Nilla Wikberg

Ja, precis. Men hur upplever barnen det själva?

För några år sedan kom det en avhandling, "Bångstyriga barn" av Klara Dolk och den satte verkligen tankar i mitt huvud. Hon hade intervjuat barn och pedagoger just kring hur upplever barnen själva det här? Och det var helt klart så att nej, barnen upplever inte det här som ett eget val utan som ett måste, som ett krav. Till det hörde det också att det här valet var man tvungen att stå för. Alltså att ja, har du nu valt att leka i utställningsrummet tillsammans med de här barnen. Ja, men då gör du det under den här tidsperioden. Så du kan inte välja om på en gång efter en minut eller om du ser att kompisen väljer någonting annat. Då upplevde de här barnen som varit intervjuade i den här studien, att när det när de sen inte behövde välja i den här valkartan eller måltavlan. Då vart det som -Haha, äntligen får vi välja att leka, då vart det deras val. Som de ägde.

00:21:57 Stefan Boström

Ja, just det.

00:22:00 Nilla Wikberg

Så intentionen att ge barnen var liksom, inflytande över sin vardag. Den misslyckades i det här. Nu har det faktiskt kommit lite mera studier kring det här alldeles nyligen som visar på samma sak.

Mm, så jag tänker att man behöver tänka kring syftet. Är det är det valet i sig som barnen ska få möjlighet att känna att -Ja, men jag har ett val, jag har ett val. Ja då innebär ju det att vi måste ju lägga valet på den nivån som barn klarar av och i förskolan så har ju inte barnen ännu utvecklats så att de kan se konsekvenser av sina val.

00:22:59 Stefan Boström

Just det, men jag ångrade mig.

00:23:00 Nilla Wikberg

Jag ångrade mig i samma sekund som min kompis valde något annat, då ångrar jag mig. Eller att förstå vad man väljer bort. Ja, men det finns många saker i det här som gör det problematiskt. Men om man använder samma valtavla fast i stället ser det som en inspirationstavla, utan krav. Då blir det ju helt plötsligt På något annat sätt tänker jag.

00:23:42 Stefan Boström

Just det du behöver utan då behöver inte barnet då till exempel, som inte har utvecklat ett konsekvenstänk för den situationen, behöver inte ta eget ansvar och stå för konsekvenserna att ha tråkigt hela valstunden om man känner att man valde fel.

Ja, men du var ju väldigt noga med att säga att det kan finnas goda intentioner med det här och om jag ska ta den positionen lite grann själv. En anledning till att ha en valtavla kan ju vara till exempel att personalen kanske har sett att det finns barn som har svårt att hitta in i en aktivitet och att faktiskt få med dem som är liksom "svaga" i det och har svårt för det. Och här i ditt exempel som jag tycker är jättespännande och viktigt. Då känns det som att man har missat målet då eller vad? Förstår du vad jag menar?

00:24:48 Nilla Wikberg

Ja och ska jag vara självkritisk i det mot min egen yrkesprofession så tänker jag att det kan vara så att det handlar om att vi som kommer ut och ska stödja förskolorna och skolorna kommer med olika tydliggörande pedagogik som utan att riktigt liksom förklara hela bakgrunden bakom.

Och att det kan bli så att om vi tar till exempel det här ordet som jag försöker sluta använda, bildstöd.

00:25:33 Stefan Boström

Jaha, ja det har jag också tänkt på.

00:25:37 Nilla Wikberg

Kan ju bli så fel. Om man inte tittar på syftet med stödet. För de är ju liksom det som, bildstöd gör ju ingenting i sig. Det kan bli ett styrmedel. Det kan bli ett stöd. Men vi måste ju veta vad är syftet? Vad är det för någonting vi ska stödja? Och först när vi vet vad det är för någonting vi ska stödja hos barnet eller barngruppen, så kan vi välja metod för det.

Det och då kan det vara bilder som visuellt stöd, men det kan vara någonting annat också. Det kan vara ett berättande, det kan vara konkret material det kan vara ljud, filmer och precis vad som helst.

00:26:51 Stefan Boström

Just det ja, men nu fick jag en bild också för du trycker verkligen på det här med vad är syftet med den här metoden eller det här stödet? Och då fick jag en tydlig bild själv, just som liksom i form av ett stöd. Om man tänker sig att man ger ett hjälpmedel till en person, kanske någon som behöver en krycka för att gå, då tittar man ju på personen. Okej, den här personen behöver en krycka, så ställer man in den ungefär hur lång kryckan ska vara så att den.

00:27:23 Nilla Wikberg

Helst frågar man den också! Hur tycker du att din krycka ska funka?

00:27:28 Stefan Boström

Ja precis. Hur känns det här när, ja precis? Men då fick jag en bild av sen då att, ja men vi har ja ett barn då liksom som behöver ett stöd, kanske någon typ av krycka liksom. Men så är det som att då var ju det den här kryckan till den här vuxna personen som jag tänkte i första läget. Jo, men det här är bra när man lär sig att gå eller man har svårt att gå stadigt till exempel så, men vi ser inte riktigt att den är mycket längre än vad barnet behöver.

Och vi behöver fokusera då helt enkelt. Vad är syftet med stödet liksom? Inte bara att ge ett stöd så. Sen också och nu lägger till ytterligare själv här, att sen komma tillbaka och utvärdera stödet. Funkar det som det som det var tänkt och om det märks att det skaver behöver vi kanske utvärdera extra noga. Vad är det som gör att många barn ändå är missnöjda på valstunden kanske?

00:28:34 Nilla Wikberg

Och här kommer vi igen in till det här med barnkonventionen att lyssna på barnen, vad tänker barnen själva. Hur på vilket sätt skulle de vilja påverka? Barn har ju otroligt mycket bra idéer kring det.

00:28:56 Stefan Boström

Just det, ja.

00:28:59 Nilla Wikberg

Där tänker jag verkligen att det samtalet med barnen, det här vardagssamtalet, där småpratet med varandra fångar ju upp otroligt mycket. Kring vad barn tänker om sitt liv och om sin förskola, sin skola och det är ju där vi kan också hitta många lösningar kring det som blir svårt.

00:29:28 Stefan Boström

Absolut!

[Paus med musik och barn som pratar om barnkonventionen](#)

00:29:33 Barn

I frågor om mig, glöm aldrig min åsikt!

[Del 2 av intervjun](#)

00:29:44 Stefan Boström

Men jag jobbar ju inte i förskolan. Jag jobbar i skolan och där jobbar jag mycket med barn som behöver mycket stöd och där där finns det ju en stödstruktur att man jobbar först med ledning och stimulans och sen så ger man extra anpassningar och så sen ger man särskilt stöd. Jag tänker själv att ju mer vi kan få in ett barnrättsperspektiv i våra strukturer, desto bättre. Nu hoppar vi tillbaka till

förskolan, där vet jag att det finns någonting som heter handlingsplaner och då tänker jag återigen att många som lyssnar kanske jobbar i skolan. Jag tänker att det finns mycket likheter så att de kan fortsätta lyssna på det vi pratar om nu ändå. Men handlingsplaner i förskolan? Hur gör man barn delaktiga i dem, tänker du?

00:30:42 Nilla Wikberg

Ja, det är inte helt lätt förstås och där behöver man ju verkligen tänka kring det här med vad blir överkrav? Det tänker jag man behöver tänka på i skolan också. Verkligen. Hur mycket ansvar lägger man på barnen och eleverna för delaktighet, på vilket sätt kan vi göra dem delaktiga så att det faktiskt gör barnen väl. Att det blir barnens bästa om vi ska använda barnkonventionen.

Jag tänker att i förskolan så handlar det ju om att, för det första så måste vi ju känna barnet och skapa en relation och det är nummer ett. Och i den relationen så kommer man ju att börja förstå att det här barnet vill ha det på det här sättet, då blir det allra bäst. Därför då verkar barnet må bra.

Och det behöver man ju sätta ord på, förstås. Tillsammans i arbetslaget, ibland tillsammans med barnet, men det är en avvägning. Men sen är det ju också så att barn använder sig av en otrolig massa strategier hela tiden för att det ska bli så bra som möjligt för dem, precis som vi alla gör.

Dom strategierna kan ju antingen vara till en hjälp för barnet eller en stjälp, men det är i alla fall barnets egna strategier och det är den bästa som barnet kan komma på. Och då måste man tänka kring de strategierna och försöka få syn på de strategierna i en kartläggning. Vilka strategier använder sig barnet utav? Ta hjälp av vårdnadshavare. Hur ser ni, vad är det för någonting som hjälper barnet i hemmet? Och hur tänker ni att eventuellt skulle kunna vara en hjälp på förskolan?

00:32:59 Stefan Boström

Men kan du ge ett exempel på, för jag tror att det kanske är ett lite nytt sätt att se på barnet och hur det agerar. Att tänka på det som strategier, för ofta när man har ett barn eller en elev som behöver mycket stöd och då tänker man ju ofta på att beteendena innebär problem för barnet eller för andra. Kan du ge exempel på vad en strategi, vad du ser att en strategi kan vara för någonting?

00:33:29 Nilla Wikberg

En strategi skulle kunna vara att springa och gömma sig. När det blir för jobbigt. Jag hittar inte ord, jag vet inte. Känslorna blir för starka. Jag blev lite rädd i den här situationen som barn. Om jag springer härifrån så känns det skönt.

00:33:57 Stefan Boström

Ja, men just det. Och då innebär det ett problem kanske för de vuxna om de inte vet vart barnet är. Men för barnet är det en lösning i alla fall på kort sikt.

00:34:06 Nilla Wikberg

Precis, det tror jag.

00:34:08 Stefan Boström

Just det. Hur menar du att man då utifrån att få syn på vad som är strategier för barnet, hur kan man då göra barnet delaktig indirekt eller direkt?

00:34:17 Nilla Wikberg

Men jag tänker just ett sådant exempel om det skulle handla om att barnets strategi är att springa därifrån. Den är ju faktiskt väldigt bra att kunna ta tillvara på. Japp, det är en superbra strategi tänker jag. Det gör vi ju alla? Jag tror det är väl det första vi gör om vi liksom känner att -Nej, men här är obehagligt att vara. Då går man därifrån.

Och att göra det tydligt för barnet att det är okej, det är till och med bra. Vad skönt, men jag finns här om du vill komma tillbaka. Men också att få kanske känna att veta var man kan springa någonstans. Här är min mitt ställe där jag tycker om att vara. Inte där jag blir placerad som straff, utan här tycker jag om att vara och här finns det roliga saker, här känns det mysigt att vara. Här kan jag återhämta mig så att jag hittar mitt eget lugn.

00:35:29 Stefan Boström

Just det som vuxen kanske man då kan hjälpa barnet att göra det här stället och optimera det på ett sätt liksom så att det blir extra bra.

00:35:29 Nilla Wikberg

Ja precis. Men sedan måste ju det vara liksom, vi får inte stanna vid det. Om barnet hela tiden väljer den här strategin? Ja, men då innebär ju det att det behöver man tänka på varför springer barnet iväg hela tiden? Vi måste ju förändra det här som blir eller är jobbigt.

00:36:02 Stefan Boström

För barnet just då kanske det är ett överkrav som du sa tidigare om det händer hela tiden.

00:36:09 Nilla Wikberg

Ett överkrav eller en någonting som triggar en rädsla eller obehag. Eller en frustration över att kanske inte kunna säga det man tänker. Eller att inte känna sig förstådd?

00:36:32 Stefan Boström

Men det här är ju ett sätt att göra barnet delaktig genom att försöka sätta sig in i hur det blir för barnet. Att tänka -Ja, men det här är nog någonting som blir för jobbigt för barnet, jag undrar om det kanske är för mycket ljud här? Jag tolkar som att det är ett sätt att göra det barnen delaktig, men ibland så tänker jag att i många av de här fallen kanske det är svårt att prata med barnet om det. Att det kan ge en frustration att man kanske kan tappa bort barnperspektivet, man känner att det inte går att prata med barnet.

00:37:14 Nilla Wikberg

Då är det en jättetydlig signal om att barnet inte är tryggt med dig som vuxen.

00:37:20 Stefan Boström

Just det, det var ett direkt svar. Då är ju det en. Jag känner ju det själv, fast det inte gäller mig. Att -Oj, det gör lite ont i mig. Men hur gör du när du märker att det är så i liksom ett sammanhang?

00:37:47 Nilla Wikberg

När det gäller mitt jobb som specialpedagog och att jag ska stödja pedagogerna i det. Det är klart att det är som du säger, -Oj, det gör ont i mig. Ja, för det gör det ju. Det finns ju ingen pedagog som vill att det ska vara så. Verkligen inte. Man vill ju att jag är 100 % säker på att alla som jobbar med barn

vill att det ska vara bra för barnen. Men det är inte lätt med relationer, det är inte lätt med kommunikation och därför kommer det alltid att hända. Det kommer hända oss alla.

Och då behöver vi prata om det och det kan handla om barnets ryggsäck. Vad barnet har med sig för erfarenheter av vuxna innan. Det kan handla om att jag som pedagog inte riktigt räcker till på grund utav andra omständigheter som organisation eller stress. Ja, det finns ju så många olika saker som påverkar varför det blir som det blir och då behöver vi få syn på det.

00:39:10 Stefan Boström

Just det. Men precis, jag tror att det gör ju ont att känna att man inte räcker till och speciellt om det är för ett barn. Men nu när du när du säger allt det här då känns det samtidigt lättare eller då känns det inte direkt lättare men jag tänker att du inte moraliserar över det utan du är väldigt direkt i, du var väldigt direkt till ditt budskap till mig. Sen så moraliserar du inte över det sen utan bara pratar om det.

00:39:41 Nilla Wikberg

Jag tänker att vi behöver prata om det. Vi kan inte komma ifrån det. Det finns där, det är svårt.

00:39:47 Stefan Boström

Ja, och då känns det lite lättare att just det är inte bara jag som har svårt för det här och det finns orsaker. Samtidigt är det jag som är den vuxne som behöver ta ansvar.

00:40:01 Nilla Wikberg

Så är det. Det är en vuxen som behöver ta ansvar, men ibland är det ju också så att den vuxna som står där mitt i inte kan det just för tillfället. Och då måste den vuxna få lov att möta andra som har synen på pedagogen att du gjorde ditt bästa utifrån den situation som var. Men vi kan tänka om. Hur skulle det vara om det skulle hända igen, hur skulle vi då göra?

00:40:41 Stefan Boström

Just det ja, men precis det. Det här kräver ju att man skapar ett tryggt klimat i arbetslaget där det är okej att göra fel och kanske till och med att man kan be varandra om hjälp eller om återkoppling om hur man gör till exempel.

00:40:55 Nilla Wikberg

Ja ja, men sen tänker jag om vi nu ska ta barnets perspektiv. Barnperspektivet eller barnets perspektiv så är det ju otroligt viktigt att den vuxna som känner att här blev det galet här blev inte jag mitt bästa jag. Den måste ju också, tänker jag, inför barnet, visa att -Oj, nu blev det tokigt här. Äh, vi gör om. Ja och jag skrek det var det var för att jag blev rädd, det var inte meningen.

Alltså, vi måste visa för barnen att det är okej att inte alltid vara sitt perfekta jag, men vi kan reparera det tillsammans.

00:41:54 Stefan Boström

Just det.

00:41:56 Nilla Wikberg

För då ger vi också barnen en möjlighet att få syn på hur man kan göra när det blir tokigt. Hur kan vi reparera?

00:42:05 Stefan Boström

Det blir ytterligare ett led att visa vägen för barnet, liksom att reparera. Verkligen. Det behöver man också lära sig så man inte har gått genom uppväxten utan att få erfara och se hur vuxna gör när man reparerar.

Okej, jag tycker att vi är inne i ett jättespännande samtal och det känns ja, men jag får en känsla av något. Du sa det här. Ibland är det svårt, jag får en god känsla av att tänka att det kan vara svårt att jobba med barnrätt också. Men det är viktigt och vi behöver inte rygga för det. Den känslan har jag just nu.

00:43:01 Nilla Wikberg

Ja, men det är nog så jag tänker. När det gäller, inte bara barns rätt och barnrättigheter utan de mänskliga rättigheterna. Barns rättigheter är ju ingenting annat än mänskliga rättigheter. Och jag tänker att vi behöver tänka så, eller jag tycker att vi behöver tänka så.

Vi vet ju med vår samtid och med vår historia att det finns ett utanförskap för vissa grupper. Det är därför vi har diskrimineringslagen. Och vi kan inte säga, varken i förskolan eller skolan, att vi har en jämlik skola eller jämlik förskola. Därför att det ser inte ut så i samhället. Hur skulle vi i vår lilla institution fixa någonting som hela samhället inte klarar utav. Så vi står inför en utmaning hela tiden i att inkludera, om vi nu tar diskrimineringslagen och alla diskrimineringsgrunder, där behöver vi hela tiden tänka.

00:44:24 Stefan Boström

Just det.

[Paus med musik](#)

[Del tre av intervjun](#)

00:44:32 Stefan Boström

Vi, nu gör vi ett litet hopp igen om det är okej? Jag vet bland annat att du har jobbat en hel del med risk- och konsekvensanalyser utifrån barns perspektiv.

00:44:48 Nilla Wikberg

Ja, det är nog lite ljug höll jag på att säga

00:44:50 Stefan Boström

VA?

00:44:56 Nilla Wikberg

Ja, jo men indirekt har jag gjort det. Direkt ibland, men direkt kanske mera när jag jobbade som förskollärare.

00:45:07 Stefan Boström

Berätta.

00:45:11 Nilla Wikberg

Därför att då var det ju hands on och när det var omorganisationer på förskolan eller man skulle jobba med att förändra i strukturer både i arbetslag men även i innehållet i förskolans vardag så att

då tänka kring vilka barn har vi och på vilket sätt tänker vi att de kommer att påverkas av våra förändringar. Hur kan det bli på barns, just de här barnens allra bästa sätt? Är det någon ting vi behöver tillrättalägga eller någonting som vi behöver fundera kring just enskilda barns sätt att fungera?

Och jag är för det här lite mera strukturerade, för jag tänker att där fångar vi upp. Då får vi också ett underlag för att analysera. Och förstå på flera olika sätt, för det är tänker jag den här risk- och konsekvensanalysen. Det som är så himla bra med dem är ju att vi i dem kan se och förstå på många olika sätt. Det är liksom egentligen huvudpoängen i dem tänker jag.

För om vi ska, vi har så många olika barn och vi har så många olika sätt att fungera på. Om det ska bli på allra bästa sätt som vi kan utifrån de flesta. Då måste vi försöka förstå på massa olika sätt innan vi kan ta det där beslutet? Och då måste vi ju verkligen kartlägga ordentligt. Kanske inte bara kartlägga utifrån det enskilda barnet utan också kartlägga utifrån, men vad säger forskning och beprövad erfarenhet? För det finns det ju massa som vi kan liksom lägga till för att förstå ett varv till innan vi bestämmer oss för ja, men det här är det bästa.

Och det här är ju någonting som man inom förskolorna i alla fall har någon slags tradition utav att göra.

00:47:51 Stefan Boström

Att ta barns perspektiv och analyser.

00:47:53 Nilla Wikberg

Ja, att fundera på. Man kanske inte bara tänker utifrån barnkonventionen, men att man pratar om och att man funderar kring. Ja, men hur ska grupperna se ut till nästa termin? Vad behöver vi tänka på? Vilka barn behöver vi ta särskild hänsyn till och så? Det tänker jag att man gör, eller det vet jag att man gör. Men kanske inte så strukturerat och kanske inte utifrån ett större perspektiv så på gruppnivå.

00:48:30 Stefan Boström

Nej just det.

00:48:33 Nilla Wikberg

Utan, det kanske handlar mer om individnivå, vilket förstås är bra, men kanske behöver titta från andra håll också.

00:48:42 Stefan Boström

Just det, och du menar, jag tyckte det var intressant för jag har också gjort eller varit med en del omorganisationer i skolans värld också och då gör man ju en sådan risk- och konsekvensanalys. Och jag kan inte säga alltid, men ibland har man med ett barnperspektiv. Inte kanske barns perspektiv, alltså att vi pratar med barnen direkt om den förändringen som kommer ske. Det gör man liksom lite senare när den analysen är klar. Man tänker att man ska bespara barnen just det.

Men där går det nog att som sagt som du säger var mer systematisk att få med barnperspektiv och barns perspektiv.

Men det du säger också som jag tyckte var spännande nu. Det var att man faktiskt kan ta in liksom forskning och beprövad erfarenhet i den här analysen på till exempel organisationsförändringen.

00:49:37 Nilla Wikberg

Och det är ju vad barnkonventionen säger att man ska. Så ska man göra en sån här riktig risk- och konsekvensbedömning utifrån barnkonventionen som lag. Då behöver man ta in forskningen. Sen kan man göra den här enklare prövningen. Och då behöver man inte göra det, utan då är det ju mera det här som vi pratar om i vardagen liksom hur blir det på allra bästa sätt för just den här barngruppen eller det här? Då är det en enklare prövning, men ska vi göra en riktig risk- och konsekvensanalys då behöver man ta in forskning.

00:50:18 Stefan Boström

Typ som ett yttre perspektiv också. Just det, men viktigt.

00:50:24 Nilla Wikberg

Det spännande om vi pratar om den här barnrättsstrategutbildningen som jag gick. Så var det massa människor ifrån hela landet som gick den här. Det var digitalt under Coronatiden, men också människor som jobbade med allt möjligt, precis allt möjligt. Och det som var spännande var att de här risk- och konsekvensanalyserna som man gör för barnets bästa. Var som är en självklarhet att göra när man bygger bostäder, när man gör vägar, när man jobbar i restaurang.

Medans erfarenheterna av att göra risk- och konsekvensanalyser inom skolans värld. Där tar man mer för givet att vi jobbar ju med det så det görs inte alls på samma sätt i de verksamheter som jobbar närmast barnen.

00:51:42 Stefan Boström

Så vi kanske kan lära oss något av vägbyggare och husbyggare?

00:51:45 Nilla Wikberg

Definitivt, definitivt. Ja, det var otroligt spännande faktiskt.

00:51:53 Stefan Boström

Jag förstår det, nya perspektiv om inte annat så.

Men det blir jag också sugen på att fråga, för du sa också faktiskt innan vi började spela in att du läser en hel del forskning och jag tänker att om man tänker att man vill få in lite mer forskning i sin praktik till exempel kanske man ska göra någon analys så kanske man kan börja med att läsa någon forskning och sen bli inspirerad att ta in det. Har du något tips på artiklar eller avhandlingar som du tycker att man ska läsa.

00:52:24 Nilla Wikberg

Och vet du, jag är så jäkla dålig på att komma ihåg vad saker och ting heter och vad människor heter så det är ju inte så himla bra. Men just nu så håller jag på att läsa och jag kommer inte ihåg vilka som har skrivit den. Men just nu håller jag på att läsa en bok som heter "Motstånd". Den är en hopslagning av olika artiklar. Och som handlar just om barns motstånd och hur vi kan tänka kring barns motstånd på massa olika sätt. Det är det här jag gillar att man kan tänka på massa olika sätt och förstå på massa olika sätt. Till exempel så kan man ju förstå barns motstånd som en demokratisk yttring.

00:53:17 Stefan Boström

Just det

00:53:18 Nilla Wikberg

Det tycker jag är väldigt spännande att tänka kring.

00:53:21 Stefan Boström

Nu googlade jag lite snabbt här, kanske ni hörde lite klickade på mitt tangentbord. Det finns en som är skriven, "Motstånd" av en författare som hette Maria Öxnäs, kanske kan vara just den?

00:53:33 Nilla Wikberg

Det är den!

00:53:34 Stefan Boström

Så är det tre barn som ligger på en gräsmatta. Just det, så den rekommenderar du.

00:53:40 Nilla Wikberg

Ja verkligen, ja.

00:53:41 Stefan Boström

Okej, har du något mer tips?

00:53:45 Nilla Wikberg

Alltså det som jag verkligen skulle kunna läsa kring och tänka kring det. Det handlar ju om det här med makt och med intersektionalitet, är någonting som jag tycker är otroligt viktigt med alltså att ta in att man är inte bara kvinna, man är inte bara från Sverige och så vidare utan eller barn. Man är också än det ena än det andra.

Och alltihopa som vi är eller som vi definierar oss om själva, påverkar oss i olika maktstrukturer. Och bara det att vara ett barn i en vuxenvärld. Gör ju nånting med både hur vuxna förhåller sig också hur barn förhåller sig till utrymmet att bestämma till exempel. Jag tänker att förkovra sig i att läsa kring sådant som inte har färdiga svar utan mera som får en att tänka kring. Ja, men hur blir det? Hur skulle du kunna tänka att det blir för oss på vår förskola eller vår skola med våra barn i relation mellan varandra.

Hur kan vi tänka kring de strukturer vi har? Kan vi tänka kring de relationer vi har om vi plockar in ett normkritiskt perspektiv, vi plockar in ett maktperspektiv, om vi tänker utifrån tillgänglighet eller utifrån delaktighet eller vad det nu än kan vara.

00:55:38 Stefan Boström

Det är ju inte som det är inte färdiga och metoder eller teorier utan med att man kan prova verkligen mot dem, liksom så. Ja precis och då händer det grejer tänker jag.

00:55:53 Nilla Wikberg

Ja, det gör det ja.

00:55:55 Stefan Boström

Det är det vi vill och behöver kanske för att förändras och att få nya perspektiv.

00:55:59 Nilla Wikberg

Ja, jag tänker det.

00:56:01 Stefan Boström

Vet du vad Nilla. Jag börjar känna att vi har fått med oss jättemycket från det här samtalet. Det känns som att du och jag skulle kunna fortsätta länge än, men jag tror kanske att vi ska nöja oss.

00:56:19 Nilla Wikberg

Absolut.

00:56:24 Stefan Boström

Vad kul att få höra dina perspektiv om vad som är viktigt att jobba med kring det här.

00:56:31 Nilla Wikberg

Tack för att jag fick uttrycka dem här.

00:56:34 Stefan Boström

Ja, självklart och jag tror verkligen att många som lyssnar både som jobbar i skolan och förskolan kommer tycka att det är spännande just att. Ja, men du har gett en del tips, men du har rätt mycket ingångar och öppnat upp för nya tankar tänker jag att man tänker att detta bör vi prata om på vår förskola eller vår skola. Det tror jag verkligen, så tack för att du var med.

00:56:58 Nilla Wikberg

Tack!

00:57:00 Stefan Boström

Tack till dig som har lyssnat på Elevhälsopodden. Vi som jobbar med elevhälsa och gör den här podden tycker jag att det är otroligt viktigt. Kanske det viktigaste och vill ju jättegärna sprida budskapet om elevhälsa och i det här fallet om barnrätt. Så om du tycker att det var intressant, sprid jättegärna ordet om podden, kanske i ert fikarum eller sätta upp någonting på en anslagstavla. Eller dela den i dina sociala medier. Då skulle vi bli jätteglada så att vi kan komma ett steg närmare att få, barn ska vi lägga till, och elevhälsa åt alla. Så tack för att ni lyssnade och på återhörande.

[Avslutningsmusik](#)